

Kyrkomötet 2018–2021

– En vägledning

Styrning och ledning s. 2

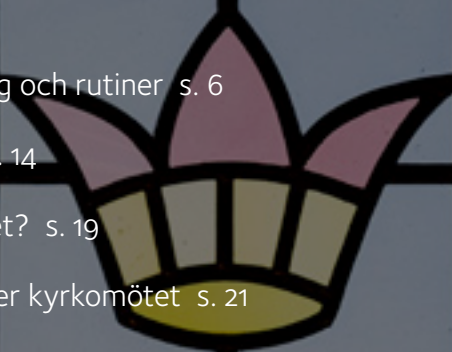
Kyrkomötet – arbetsgång och rutiner s. 6

Exempel på ett ärende s. 14

Vem gör vad i kyrkomötet? s. 19

Informationsarbetet under kyrkomötet s. 21

Ordlista s. 22

Styrning och ledning

Regelverk

Svenska kyrkans organisation och verksamhet regleras genom lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan, lagen (1998:1593) om trossamfund och genom Kyrkoordning för Svenska kyrkan som beslutades av 1999 års kyrkomöte (kyrkoordningen). Det finns även andra Svenska kyrkans bestämmelser som kyrkomötet beslutar som reglerar kyrkomötets arbete, t.ex. Kyrkomötets arbetsordning. Angränsande lagar och förordningar reglerar vissa specifika verksamheter (t.ex. kulturmiljölagen och begravningslagen). Lagarna är stiftade av riksdagen medan kyrkoordningen är beslutad av kyrkomötet.

I *lagen om Svenska kyrkan* fastställs att Svenska kyrkan är ett evangelisk-lutherskt trossamfund som framträder som församlingar och stift och som också har nationella organ. Svenska kyrkan är en öppen folkkyrka, som i samverkan mellan en demokratisk organisation och kyrkans ämbete bedriver en rikstäckande verksamhet. De grundläggande reglerna för den organisatoriska uppbyggnaden, kyrkoavgiften, kyrklig egendom m.m. finns i denna lag och i lagen om trossamfund. I *kyrkoordningen* anges närmare de strukturer

och beslutsformer som har ansetts ge de bästa förutsättningarna för Svenska kyrkan att fullfölja sin kallelse.

I kyrkoordningen knyts teologi och juridik samman. Det som Svenska kyrkan tror, bekänner och lär ger en utgångspunkt för kyrkoordningens innehåll.

Kyrkomötet

Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ och ska enligt kyrkoordningen utfärda bestämmelser om:

- Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära,
- Svenska kyrkans böcker, gudstjänster, sakrament och övriga handlingar,
- tillhörigheten till Svenska kyrkan,
- Svenska kyrkans vigningstjänst,
- den kyrkliga organisationen,
- de regler efter vilka församlingarna och stiftet samt organen på den nationella nivån ska fullgöra sina uppgifter.

Kyrkomötet fastställer budget för den nationella nivån och beviljar kyrkostyrelsen ansvarsfrihet. Kyrkomötet får inte besluta i frågor som det är en församlings eller ett stifts uppgift att besluta i. En *Arbetsordning för kyrkomötet SvKB 1999:3* fastställs av kyrkomötet. Det finns också en Särskild arbetsordning för kyrkomötet SvKB 2017:7 som reglerar förutsättningarna för tematiska sammanträden under mandatperioden.

Kyrkomötet väljer kyrkostyrelse för mandatperioden. Kyrkomötet får också ange vilka andra organ som ska finnas på den nationella

nivån och vilka uppgifter de ska ha. Kyrkomötet utser bl.a. revisorer för den nationella nivån, Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, Svenska kyrkans valprövningsnämnd, Svenska kyrkans överklagandenämnd och Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån. Kyrkomötet väljer också ledamöter till Läronämnden och Kyrkorättsnämnden samt utskott, som har uppgifterna inom kyrkomötets beredning av ärenden.

Vid kyrkovalet 2017 fick följande nomineringsgrupper mandat i kyrkomötet:

S	Arbetarepartiet – Socialdemokraterna	76
POSK	Partipolitiskt obundna i Svenska kyrkan	43
C	Centerpartiet	34
SD	Sverigedemokraterna	24
BA	Borgerligt alternativ	22
ÖKA	Öppen kyrka – en kyrka för alla	11
FK	Frimodig kyrka	10
ViSK	Vänstern i Svenska kyrkan	9
KR	Kristdemokrater i Svenska kyrkan	7
FiSK	Fria liberaler i Svenska kyrkan	7
MPSK	Miljöpartister i Svenska kyrkan	6
	Ledamöter valda av utlandsförsamlingarna	2
		Totalt 251

Kyrkostyrelsen

Enligt kyrkoordningen företräder kyrkostyrelsen trossamfundet Svenska kyrkan. Den bereder och verkställer kyrkomötets beslut. Den har också förvaltande uppgifter. Vidare ska kyrkostyrelsen:

- stödja stiftens arbete för utveckling av församlingslivet,
- ansvara för Svenska kyrkans arbete bland svenskar i andra länder,
- svara för Svenska kyrkans officiella relationer till andra kyrkor och samfund,
- samordna Svenska kyrkans och dess församlingars ansvar för internationell mission och internationell diakoni,
- ange villkoren för tillträde till de kyrkliga grundutbildningarna och bestämma utbildningsplanerna för dessa samt se till att de kyrkliga grundutbildningarna erbjuds i tillräcklig omfattning,
- svara för det kyrkliga utjämningsystemet,
- ha hand om övergripande frågor när det gäller Svenska kyrkans gemensamma datasystem,
- främja forskning av betydelse för Svenska kyrkan,
- verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen kring religion och livstolkning.

Ärkebiskopen är ordförande för kyrkostyrelsen. Efter förslag från biskopsmötet utser kyrkomötet en biskop som ersättare för ärkebiskopen.

Kyrkokansliet

Till sitt förfogande har kyrkostyrelsen kyrkokansliet i Uppsala. Kyrkostyrelsen utser generalsekreteraren som har ansvar för det övergripande lednings- och samordningsarbetet på kyrkokansliet och är dess högste

chef. Generalsekreteraren är huvudföredragande i kyrkostyrelsen och företräder den i övergripande kontakter med organisationer, myndigheter samt andra kyrkor och samfund.

Kyrkomötet väljer också:

Läronämnden

Uppdrag: Nämndens uppdrag är kopplat till beredning av ärenden i kyrkomötet och den ska yttra sig innan kyrkomötet beslutar i ärenden som gäller grundläggande bestämmelser om Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära, Svenska kyrkans böcker med flera handlingar, kyrkans vigningstjänst, ekumeniska överenskommelser samt beredas tillfälle att yttra sig i övriga lärofrågor.

Storlek: Biskoparna och åtta andra ledamöter valda av kyrkomötet.

Kyrkorättsnämnden

Uppdrag: Nämndens uppdrag är kopplat till beredning av ärenden i kyrkomötet genom att granska och yttra sig över förslag till ändringar i kyrkoordningen eller andra bestämmelser som beslutas av kyrkomötet.

Storlek: Nio ledamöter, varav fem ledamöter av kyrkomötet, tre ledamöter som har avlagt jurist kandidatexamen eller juristexamen och som har dokumenterad erfarenhet inom det kyrkorättsliga området och inte är ledamöter av kyrkomötet, samt en ledamot som har en anställning som biskop.

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar (Ansvarsnämnden)

Uppdrag: Pröva frågor om biskopars behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst.

Storlek: Fyra ledamöter. En ledamot som är eller har varit ordinarie domare, en teologie doktor, en präst som varit eller är ledamot i

Plenisalen under session 2 av kyrkomötet 2017.

domkapitel (eller motsvarande), en lekman som varit eller är ledamot i domkapitel (eller motsvarande). Lika många ersättare med samma kvalifikationer.

Svenska kyrkans valprövningsnämnd (Valprövningsnämnden)

Uppdrag: Pröva överklaganden av val inom Svenska kyrkan.

Storlek: Sju ledamöter och lika många personliga ersättare. Ordförande ska vara eller ha varit ordinarie domare och får inte vara ledamot eller ersättare av kyrkomötet.

Svenska kyrkans överklagandenämnd (Överklagandenämnden)

Uppdrag: Överpröva beslut inom Svenska kyrkan.

Storlek: Fem ledamöter, med en personlig ersättare för ordföranden och två personliga ersättare för ledamöterna, med samma kvalifikationer som respektive ledamot. Ordföranden ska vara eller ha varit ordinarie domare. En ledamot ska vara präst och teol.dr. En

ledamot ska vara präst med kunskap och erfarenhet inom det kyrkorättsliga området. En ledamot ska vara jur.kand. eller ha juristexamen. En övrig ledamot.

Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån (Arvodesnämnden)

Uppdrag: Fastställa arvoden för och ersättningar till kyrkomötets ledamöter samt för ledamöter och ersättare i organ som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen.

Storlek: Fem ledamöter, varav en ordförande.

Kyrkomötet väljer inte:

Biskopsmötet

På den nationella nivån finns också biskopsmötet. Biskopsmötet väljs inte av kyrkomötet, utan består av alla biskopar. Biskopsmötet samråder i fråga om stiftsledning och ämbetsansvar och ska på begäran av kyrkostyrelsen yttra sig i vissa frågor. Biskopsmötet har också tillsyn över biskoparnas verksamhet (13 kap. kyrkoordningen).

Kyrkomötet

– arbetsgång och rutiner

Ärenden för beslut i kyrkomötet kan väckas i form av skrivelser, motioner och utskottsinitiativ.

Skrivelser

Skrivelser är kyrkostyrelsens förslag till beslut i kyrkomötet. Skrivelser ska vara ledamöter och biskopar tillhanda två månader före kyrkomötets första session.

Fyra skrivelser brukar återkomma:

- Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå
- Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå med verksamhetsberättelse, bokslut och revisionsberättelse för föregående år
- Redovisning av kyrkostyrelsens behandling av kyrkomötesuppdrag
- Ändringar i kyrkoordningen.

Därtill är det vanligt att styrelsen lämnar ytterligare några skrivelser kring specifika ärenden.

Även kyrkomötets presidium kan lämna skrivelser till kyrkomötet avseende kyrkomötets arbetsformer. Revisorerna kan väcka ärenden som har samband med deras uppdrag.

Motioner

Motioner är förslag som lämnats av en eller flera ledamöter i kyrkomötet eller biskopar. De ska vara inlämnade två månader före kyrkomötets första session. Även ersättare som har kallats att tjänstgöra innan motionstiden har gått ut har rätt att motionera.

Utskottsinitiativ

Ett utskott får väcka förslag i ett ämne som hör till utskottets beredningsområde enligt kyrkomötets arbetsordning.

Bakgrundsbeskrivningar

Som en del av förberedelsearbetet gör utskottssekreterarna en bakgrundsbeskrivning (tidigare kallat recit) av ärendet som beskriver kyrkomötets eventuella tidigare behandling av denna eller närliggande frågor, pågående arbete inom kyrkokansliet och i andra delar av kyrkan (såvitt det är känt) och annat sakligt underlag för utskottets bedömning av ärendet. Bakgrundsbeskrivningen utformas som en första del av utskottets betänkande och skickas till utskottets ledamöter cirka tre veckor före första sessionen.

Utskottsbetänkanden

Varje inkommet förslag till kyrkomötesbeslut måste behandlas av ett utskott innan kyrkomötet tar ställning. Utskottets behandling redovisas i ett betänkande som utmynnar i utskottets förslag till kyrkomötesbeslut. Om

det väcks motioner med anledning av en skrivelse behandlas dessa motioner i samma betänkande som skrivelsen. Flera motioner med närliggande ämnen behandlas också i ett samlat betänkande.

Utskottsyttranden

Ett ärende kan beröra flera utskotts ansvarsområden. När ett utskott behandlar ett sådant ärende kan det inbjuda andra utskott att yttra sig. I förslag som innebär kyrkoordningsändringar eller ändringar i andra bestämmelser som beslutas av kyrkomötet ska alltid yttrande inhämtas från Kyrkorättsnämnden. I förslag som påverkar inriktningen av den nationella nivåns verksamhet ska alltid yttrande inhämtas från Ekonomiutskottet.

Läronämndens yttranden

Läronämnden ska alltid yttra sig innan kyrkomötet beslutar i ärenden som gäller:

- grundläggande bestämmelser om Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära,
- Svenska kyrkans böcker, gudstjänster, sakrament och övriga handlingar,
- kyrkans vigningstjänst,
- ekumeniska överenskommelser,
- övriga lärofrågor.

Läronämnden sammanträder huvudsakligen inför kyrkomötets första session och dess yttranden läggs som bilagor till bakgrundsbeskrivningarna.

Kyrkorättsnämndens yttranden

Kyrkorättsnämnden ska yttra sig över förslag till ändringar i kyrkoordningen och i andra bestämmelser som beslutas av kyrkomötet. Även Kyrkorättsnämnden sammanträder innan första sessionen och nämndens

yttranden bifogas dessa fall i bakgrundsbeskrivningarna. Om ett utskott begär ett yttrande från Kyrkorättsnämnden, behöver den också sammanträda under session 1.

Dokumentation

Kyrkomötets dokumentation består av protokoll med bilagor och anföranden. Bilagorna består av samtliga skrivelser, motioner och utskottsbetänkanden. Till protokollet hör också ett personregister över ledamöter och tjänstgörande ersättare i kyrkomötet samt ett sakregister över behandlade ärenden. Även de protokoll som förs över utskottens överläggningar är en del av den samlade dokumentationen. Dessa publiceras dock inte på kyrkomötets webbplats, utan finns tillgängliga hos kyrkomötets kansli.

Alla förhandlingar i plenum sänds direkt på webben och finns sparade på kyrkomötets webbplats, www.svenskakyrkan.se/kyrkomotet.

Tematiskt kyrkomöte

År 2019 kommer kyrkomötet för första gången att ha ett särskilt tema. Bestämmelser om tematiska kyrkomöten finns i en särskild arbetsordning för kyrkomötet (SvKB 2017:7). Beslut om tema fattas av kyrkomötet 2018, efter förslag från presidiet. Kyrkomötet kan efter utvärdering besluta att även 2021 års kyrkomöte ska vara tematiskt. Den särskilda arbetsordningen gäller bara under mandatperioden 2018–2021.

Tanken med ett tematiskt kyrkomöte är att ge utrymme för fördjupning och diskussion om framtids- och samtidsfrågor som är viktiga för kyrkan. Ett tematiskt kyrkomöte kan få en annan utformning än de ordinarie sessionerna, med mer av möten och åsiktsbrytningar i en annan form än vad utskottsbehandling och plenardebatt medger. Vid ett tematiskt kyrkomöte sker också ärendebereidning i vanlig ordning. Enligt den särskilda arbetsordningen

finns det en begränsning i motionsrätten som innebär att endast motioner som berör temat eller en skrivelse från kyrkostyrelsen kommer att behandlas.

Utskotten

Kyrkomötets ärenden bereds av åtta fasta utskott som väljs för kyrkomötets mandatperiod. Utskotten väljs, till skillnad från bland annat kyrkostyrelsen och nämnderna, vid kyrkomötets första sammanträde under mandatperioden och inte vid det så kallade valsammanträdet som genomförs under valåret. Varje utskott har 15 ledamöter och lika många ersättare, samt en eller flera biskopar, som deltar i överläggningarna men inte i besluten. Sekreterare i utskotten utses av kyrkomötets presidium. Utskotten har följande beredningsområden:

Gudstjänstutskottet (G) bereder ärenden om Svenska kyrkans böcker, gudstjänster, sakrament och övriga handlingar (avdelning 5 i kyrkoordningen).

Organisationsutskottet (O) bereder ärenden om den kyrkliga organisationen med församlingarna, stiftet och den nationella nivån, om församlingstillhörighet och indelning samt om val (avdelningarna 2, 3, 4, 8 och 9 i kyrkoordningen). Organisationsutskottet bereder också ärenden om lagen om Svenska kyrkan (1998:1591), lagstiftningsfrågor om Svenska kyrkan som registrerat trossamfund, begravningsverksamheten samt kyrkomötets arbetsordning och instruktionen för kyrkostyrelsen. Bereder också verksamhetsberättelser från Valprövningsnämnden och Arvodesnämnden.

Tillsyns- och uppdragsutskottet (TU) bereder ärenden om Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära, om kyrkotillhörighet, kyrkliga uppdrag, handlingar och register samt om tillsyn och överklagande (avdelningarna 1, 6, 7,

12 och 13 i kyrkoordningen). Bereder också verksamhetsberättelser från Ansvarsnämnden för biskopar och Överklagandenämnden.

Ekonomiutskottet (E) bereder ärenden om Svenska kyrkans ekonomi och egendom (avdelningarna 10 och 11 i kyrkoordningen), fransett ärenden om den kulturhistoriskt värdefulla egendomen. Ekonomiutskottet bereder också ärenden om prästlönstillgångarnas förvaltning ur ett ekonomiskt perspektiv, ärenden om verksamhetsinriktning och budget för den nationella nivån, ärenden om kyrkostyrelsens redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden samt ärenden om kyrkostyrelsens årsredovisning.

Ekumenikutskottet (Eu) bereder ärenden om mellankyrkliga och ekumeniska frågor (avdelning 14 i kyrkoordningen), om Svenska kyrkans arbete bland svenskar i andra länder samt internationell mission och diakoni.

Kyrkolivsutskottet (Kl) bereder ärenden om kyrkolivets utveckling, ärenden om jämställdhet och mångfald samt ärenden om tillgänglighet.

Samhälls- och kulturutskottet (SK) bereder ärenden om Svenska kyrkans roll i samhället och sociala frågor. Samhälls- och kulturutskottet bereder också ärenden om Svenska kyrkans kulturarbete samt kyrklig kommunikation och Svenska kyrkans förhållande till massmedia.

Förvaltarskapsutskottet (F) bereder ärenden om förvaltning av Svenska kyrkans byggnader, mark och skog ur ett hållbarhetsperspektiv. Utskottet bereder också frågor om den kulturhistoriskt värdefulla egendomen. Förvaltarskapsutskottet bereder även ärenden som på ett övergripande plan berör mänsklighetens samspel med naturen, fattigdoms- och fredsfrågor samt andra perspektiv på hållbar utveckling.

Ärenden som rör forskning bereds av det utskott till vilket området för forskningen hör. Kyrkomötet kan också tillsätta ett eller flera tillfälliga utskott.

Utskottssammanträdet (session 1)

Utskotten sammanträder första gången på kallelse av kyrkomötets ordförande och därefter på kallelse av utskottets ordförande. Ordföranden leder sammanträdet. De 15 utskottsledamöterna har rätt att yttra sig, ställa förslag samt att delta i beslutsfattandet. Närvarande biskop/ar och ersättare deltar i utskottets överläggningar men inte i besluten. Utskottets sekreterare är oftast en medarbetare från kyrkokansliet.

Eventuellt förhinder under pågående kyrkomöte att delta i utskottsarbetet anmäls till utskottsordföranden, ofta genom ett meddelande till sekreteraren. En ersättare träder då in för tjänstgöring i den ordning som har bestämts i samband med valet (se 39 kap 2 § KO). Normalt förrättas upprop i början av varje sammanträde, efter varje ajournering och inför varje utskottsbeslut där det klargörs vilka som är tjänstgörande ledamöter vid det tillfället.

De ärenden som har hänvisats till utskottet föredras kort och diskuteras. Det är detta som är utskottets överläggning. Som grund för diskussionen finns bakgrundsbeskrivningen. Utskottet kan begära ett yttrande i frågan från ett annat utskott, om ärendet berör detta utskotts beredningsområde enligt arbetsordningen, innan man tar ställning i ärendet. Därefter skriver utskottssekreteraren ett förslag till betänkande med utskottets argumentation och förslag till kyrkomötesbeslut. Utskottet diskuterar förslaget och fattar beslut. I ärenden där det föreligger skyldighet för Kyrkorättsnämnden och Ekonomiutskottet att yttra sig, eller då utskottet har begärt in yttranden från andra utskott, måste utskottet

vänta på att yttrandena inkommit innan utskottet beslutar i ärendet. Justeringstillfället är det formella beslutstillfället när eventuella reservationer görs. Förslaget till beslut ska utformas så att det kan besvaras med ja eller nej. Uppdrag ges som huvudregel till kyrkostyrelsen.

Avvikande mening

En utskottsledamot som har tjänstgjort när utskottet har fattat beslut kan reservera sig mot beslutet. Det ska anmälas när utskottet fattar sitt beslut, dvs. vid slutjusteringen. Den skriftliga reservationen ska lämnas till ordföranden direkt eller genom utskottssekreteraren. En reservation ska vara så utformad att den, vid omröstning i plenum, kan ställas mot hela utskottets beslut eller mot en del av beslutet. En ledamot som inte vill reservera sig kan avge ett särskilt yttrande för att markera att man anser att övervägandena i betänkandet, men inte förslagsbeslutet i sak, borde ha varit annorlunda eller behöver kompletteras.

En ersättare eller biskop som deltagit i utskottets överläggningar kan notera särskild mening för att lyfta fram aspekter som inte vunnit gehör i utskottets behandling. Även detta ska anmälas när ärendet avgörs och beslut fattas. En skriftlig särskild mening ska lämnas till ordföranden eller sekreteraren.

Sammanträde i plenum (session 2)

Kyrkomötets ledamöter, biskoparna, de ledamöter av Läronämnden som inte är biskopar, revisorerna och Kyrkorättsnämndens ledamöter som inte är ledamöter av kyrkomötet har tillträde till särskilda platser i plenisalen. Namnskylt måste alltid bäras. Allmänheten har tillträde till åhörarplatser under plenisammanträdena.

Kyrkomötets ordförande leder sammanträdet och biträds i detta uppdrag av förste och andre vice ordföranden. Som bisittare finns

I det digitala mötesverktyget kan ledamöter och biskopar begära ordet under debatten.

kyrkomötets sekreterare och medarbetare från kyrkomötets kansli, som vanligtvis arbetar på kyrkokansliet.

En föredragningslista upprättas varje dag. Ärendena behandlas i den ordning som kyrkomötet beslutar på ordförandens förslag. Ärendena debatteras i regel en dag och beslut fattas som första ärenden nästa dag. Sista sammanträdesdagen debatteras ärenden på förmiddagen och beslutas på eftermiddagen. Beslut i kyrkomötet fattas vanligtvis med enkel majoritet, men det finns några undantag. När det gäller beslut i vissa lärofrågor kan Läronämnden i sitt yttrande ange att en särskild beslutsordning kan bli tillämplig. Då kan biskoparna besluta att denna besluts-

ordning ska användas om kyrkomötet bifaller ett förslag som biskoparna menar strider mot Svenska kyrkans tro bekännelse och lära. Ärendet ska då tas upp på nytt året efter kyrkovalet och då måste minst tre fjärdedelar bifalla förslaget för att det ska genomföras (se 11 kap 18 § KO). Det finns också en särskild beslutsordning för ändring av vissa bestämmelser i kyrkoordningen, till exempel om kyrkotillhörighet. Denna beslutsordning innebär att minst tre fjärdedelar av de röstande måste vara ense om beslutet, alternativt att kyrkomötet tar två likalydande beslut med enkel majoritet. Det andra beslutet kan fattas först året efter att val till kyrkomötet ägt rum (se 11 kap 19 § KO).

Just nu pågår arbete med att utveckla kyrkomötets arbetsformer, användningen av blanketter kommer att minska till förmån för digitala lösningar. Därför lämnas här inga detaljerade instruktioner om hur ledamöter ska gå tillväga för att t.ex. begära ordet eller lämna en reservation. Följ alltid de anvisningar som ges under sammanträdet.

Debatt

För varje kyrkomöte beslutas om debattregler. De reglerar ordningen för debatten i plenum och innehåller bland annat bestämmelser om talartider för anföranden och repliker. Det brukar också finnas en begränsning av antalet anföranden en talare får hålla i ett ärende.

Den ledamot eller biskop som vill tala under sammanträdet i plenum ska helst anmäla detta i förväg. Ledamoten ska ange om den har ett förslag till beslut (yrkande). Eventuella förslag ska skrivas ut i sin helhet och lämnas in till ordföranden. Detta underlättar för ordföranden att korrekt uppfatta och återge eventuella förslag, som också ska lämnas till ledamöterna i skriftlig form innan beslut fattas. En talarlista sammanställs för varje ärende.

Ordföranden bestämmer talarordningen.

Det är också möjligt att begära ordet under pågående debatt. Talaren förs då upp på talarlistan.

Ordföranden ropar upp talarna efterhand som de ges ordet och namnger samtidigt de två följande talarna, som tar plats vid podiet och inväntar sin tur. Den som har ordet tar plats i talarstolen. I talarstolen finns en klocka som anger talartiden. När 10 sekunder återstår av talartiden förvarnar ordföranden vanligtvis med ett klubbslag att tiden snart är slut. När talartiden är slut kan mikrofonen i talarstolen komma att stängas av.

Kyrkomötets sammanträden i plenum direktsänds på kyrkomötets webbplats och på storbild i plenisalen och angränsade lokaler. Den som står i talarstolen finns då i bild och presenteras med namn, stift och nomineringsgrupp.

Betänkandenas innehåll föredras inte i sin helhet i plenum eftersom ledamöterna haft tillgång till samtliga betänkanden före kyrkomötets andra session och hunnit läsa in sig på ärendena. Talarens förslag till beslut ska muntligen framföras tydligt, även om det lämnats skriftligt vid begäran om ordet. Ett kompromissförslag kan framföras under plenum om det inte kräver beredning i utskott. Kyrkomötet kan inte behandla ett nytt förslag till beslut som inte är berett i ett utskott.

Oberoende av talarordningen kan ordföranden lämna ordet till den som tidigare har yttrat sig i överläggningen för att bemöta ett angrepp från närmast föregående talare eller för en rättelse med anledning av dennes anförande, det vill säga talaren får en replik.

Om ingen talare anmält sig i ett ärende betraktas utskottets förslag till beslut som framlagt.

När ett ärende är slutdebatterat sammanfattar ordföranden de förslag till beslut som lagts fram, frågar om de är korrekt uppfattade, meddelar när beslut ska fattas och avslutar med klubbslag.

Instämmande

Den som vill instämma i en annan talares anförande kan göra det genom att göra ett instämmande i omedelbar anslutning till det aktuella anförandet. Ett instämmande betyder att man instämmer i *hela* anförandet, varje ord som sägs. Instämmandet noteras i kyrkomötets protokoll.

Beslut

Vid beslut i ett ärende föredrar ordföranden de förslag till beslut som lagts fram under debatten föregående dag.

Om bara utskottets förslag finns frågar ordföranden om kyrkomötet kan besluta enligt utskottets förslag och ledamöterna svarar ja. Ordföranden förklarar med ett klubbslag att beslut har fattats.

Om det utöver utskottets förslag finns ytterligare ett förslag, ställer ordföranden förslagen mot varandra. Först ställs frågan om beslut enligt utskottets förslag och de ledamöter som vill stödja det förslaget svarar ja. Sedan ställs frågan om beslut enligt det andra förslaget och de ledamöter som vill stödja det förslaget svarar ja (acklamation). Ordföranden redovisar sin uppfattning om vilket förslag som fått flest röster och förklarar med ett klubbslag att beslut fattats.

Om det utöver utskottets förslag finns flera förslag, ställer ordföranden samtliga förslag mot varandra, då ledamöterna får svara ja på ett förslag i taget. Ordföranden redovisar sin uppfattning om vilket förslag som fått flest röster och förklarar med ett klubbslag att beslut fattats.

Omröstning och rösträkning

Om en ledamot inte instämmer i ordförandens uppfattning om vilket förslag som fått flest röster, kan omröstning (votering) begäras innan beslutet klubbas. Den som begär omröstning ska högt anmäla sitt namn för notering till protokollet. Ordföranden läser upp de två alternativen och ställer förslag på ett alternativ i taget. Ledamöterna räcker upp sitt röstkort när det förslag framställs som man vill stödja. Ordföranden redovisar sin uppfattning om vilket förslag som fått flest röster och förklarar med ett klubbslag att beslut fattats.

Om en ledamot inte instämmer i ordförandens uppfattning om vilket förslag som fått flest röster vid omröstningen, kan rösträkning begäras innan beslutet klubbas. Den som begär rösträkning ska högt anmäla sitt namn för notering till protokollet. Rösträkning genomförs med omröstningsapparat (elektronisk röstning) men kan också genomföras genom namnupprop. Ordföranden läser upp de två alternativen och talar om vilket alternativ som blir beslut om man röstar ja och vilket som blir beslut om man röstar nej. Med ordförandens klubbslag påbörjas vanligtvis en elektronisk röstning där ledamöterna trycker ja, nej eller avstår. Ordföranden förklarar med ett klubbslag röstningen avslutad och röstningsresultatet visas på en skärm. Ordföranden förklarar med ett klubbslag att beslut fattats.

Om det utöver utskottets förslag finns fler än två förslag, ställer ordföranden i regel de senare emot varandra tills endast ett återstår att ställas mot utskottets förslag.

Vid personval sker röstningen med slutna sedlar. Då ska också ordföranden utse två ledamöter som tillsammans med sekreteraren vid ordförandebordet för anteckningar över valet.

Reservation

Den som vill reservera sig mot kyrkomötets beslut i ett ärende ska göra det i omedelbar anslutning till beslutet. Reservationen noteras i protokollet. Om en ledamot önskar lämna en skriftlig motivering till sin reservation ska den vara inlämnad före kyrkomötets slut för att noteras i protokollet.

Val

Vid kyrkomötets valsammanträde under valåret väljs en valberedning, som består av 15 ledamöter. Valberedningen väljs för hela mandatperioden till dess kyrkomötet väljer

Kyrkomötets presidium 2017.

en ny valberedning. Valberedningen bereder övriga val i kyrkomötet. Alla val sker vid valsammanträdet, bortsett från val av utskott som sker vid det första sammanträdet under mandatperioden.

Utöver val till nämnder och utskott sker också val av kyrkomötets presidium och sekreterare, revisorer samt en ledamot och en ersättare i domkapitlet i Visby stift. Vid varje sammanträde under mandatperioden väljs protokolljusterare och beslutas om biskoparnas deltagande i utskotten (efter förslag från biskopsmötet).

Protokollet

Enligt kyrkoordningen ska ett fullständigt protokoll föras vid sammanträden i plenum.

Protokollet ska innehålla namnen på dem som yttrat sig, i vilken ordning ordföranden har lagt fram förslag till beslut, genomförda omröstningar och hur de utfallit, vilka beslut som har fattats och vilka reservationer som anmälts mot besluten. Protokollet undertecknas av ordförandena och sekreteraren och justeras av tre ledamöter som kyrkomötet utser. Protokollet, (med skrivelser, motioner, yttranden och betänkanden som bilagor) läggs ut på kyrkomötets webbplats.

Exempel på ett ärendes gång

Vi tittar på ett exempel som kyrkomötet biföll 2011, Svenska kyrkan och den lutherska reformationen. Det började med att ledamoten Carina Etander Rimborg lämnade in en motion.

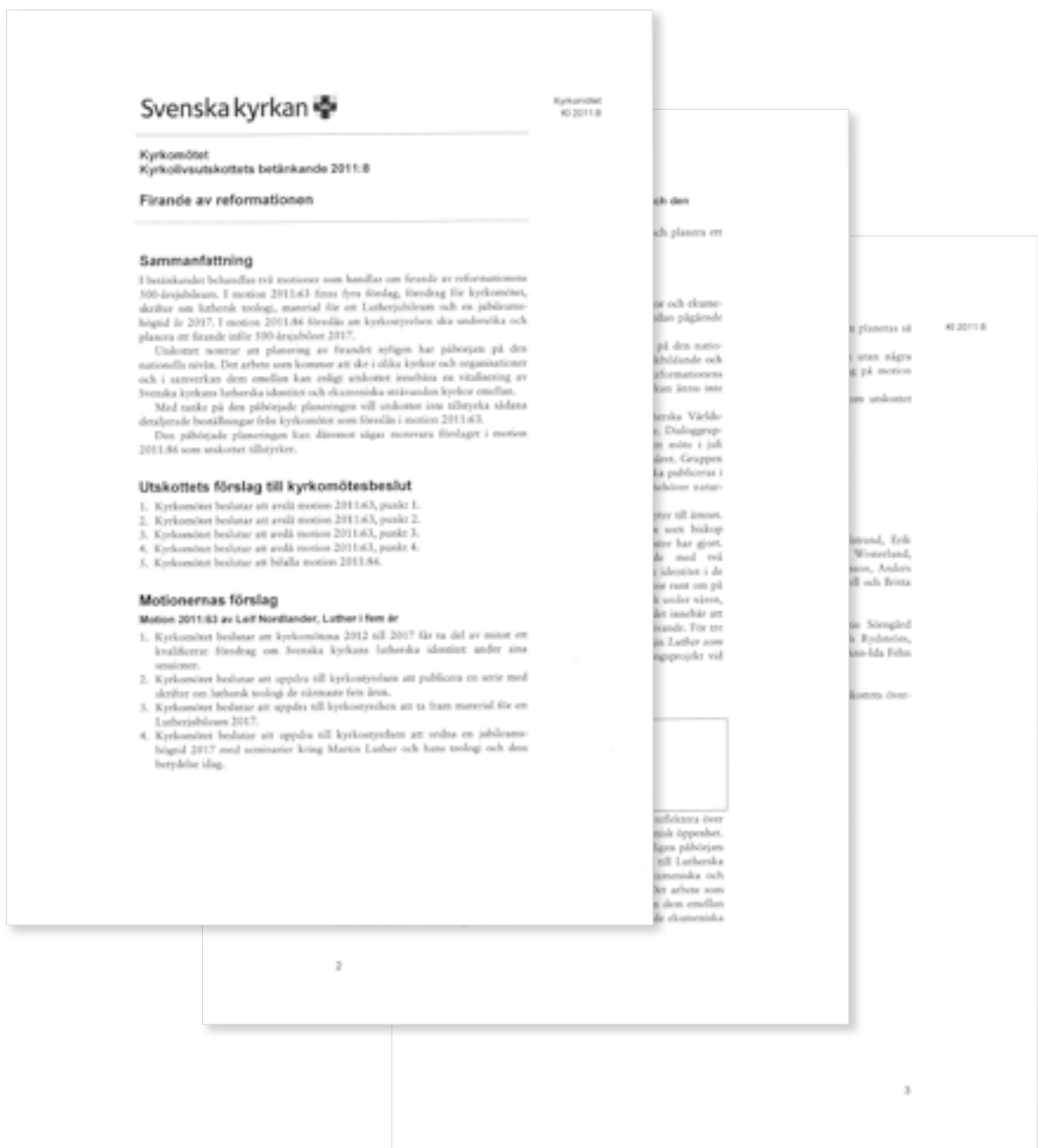
Motion 2011:86 av
Carina Etander Rimborg
– Svenska kyrkan och
den lutherska reforma-
tionen

Den inkomna motionen bereds på kyrkokansliet. Presidiet föreslår vilket av kyrkomötets utskott som ska behandla motionen, i det här fallet Kyrkolivsutskottet. Utskottets sekreterare skriver en bakgrundsbeskrivning som skickas ut till ledamöterna. Innan utskottsarbetet börjar beslutar kyrkomötet slutgiltigt vilket utskott som ska bereda motionen.

Kyrkolivsutskottets betänkande KI 2011:8

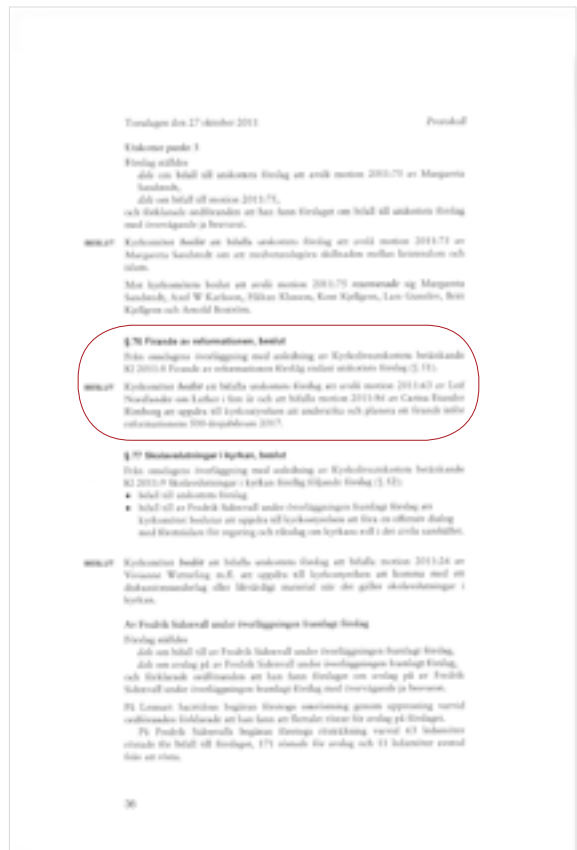
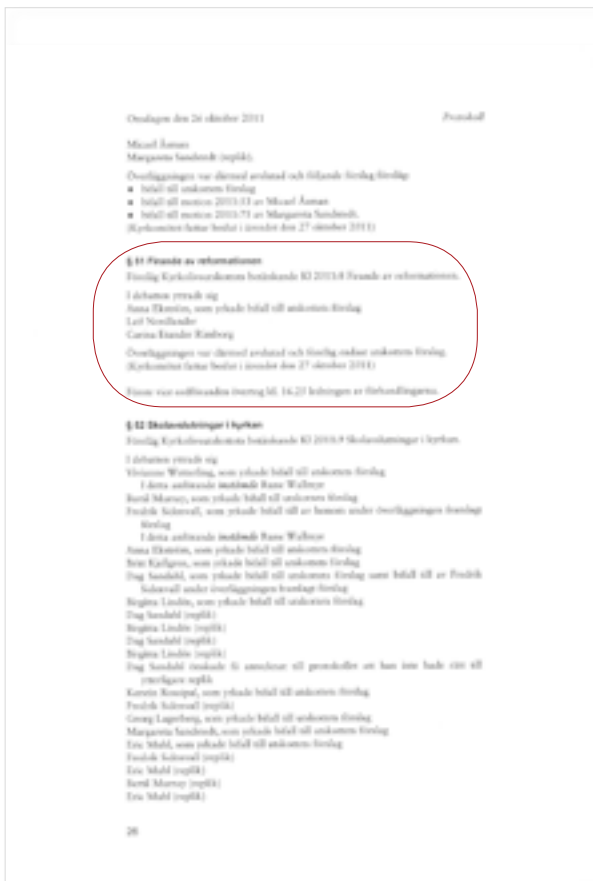
– Firande av reformationen

Efter behandling i utskottet mynnar denna bakgrundsbeskrivning ut i följande betänkande från Kyrkolivsutskottet. I just detta betänkande behandlas två motioner som båda handlar om firande av reformationen. Utskottet föreslår att kyrkomötet ska bifalla motion 2011:86 och att den andra motionen, 2011:63, ska avslås.

Debatt och beslut

Därefter, under session 2, debatteras ärendet i plenum. I protokollet (§51) framgår vilka som yttrar sig och vilka förslag till beslut som kommer fram under debatten. Dagen därpå fattar kyrkomötet beslut i ärendet (§76). Kyrkomötet beslutar i enlighet med utskottets förslag att bifalla motion 2011:86.

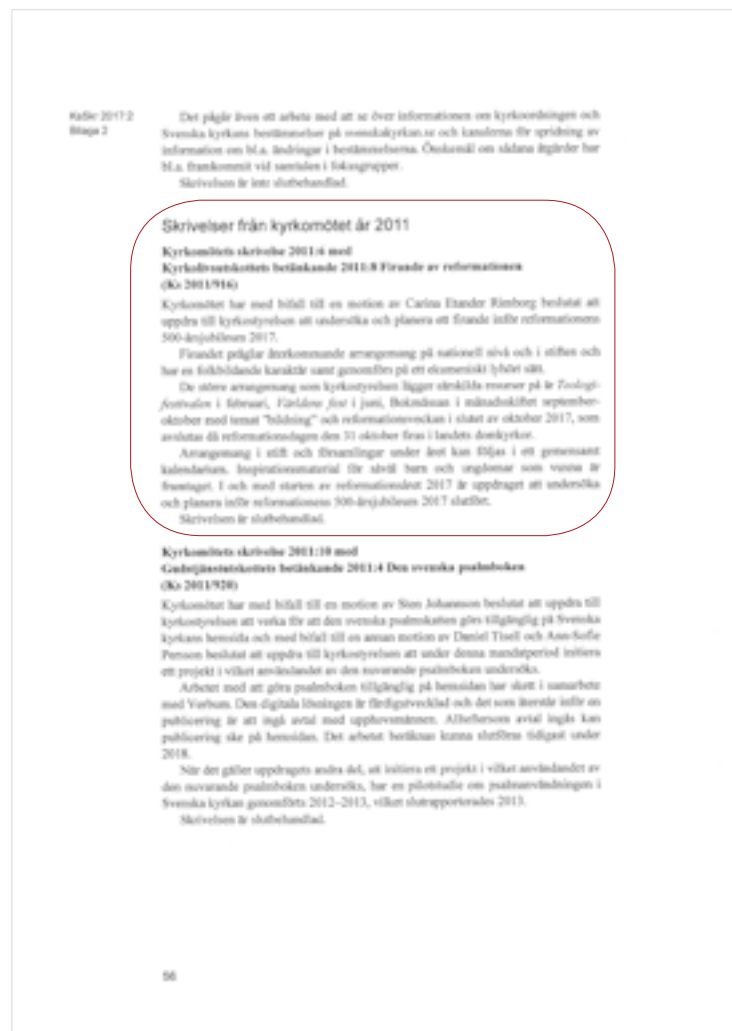
Kyrkomötets skrivelse KmSkr 2011:6 – Firande av reformationen

När kyrkomötet beslutar om att ge ett uppdrag till kyrkostyrelsen, vilket har skett i detta ärende, upprättar kyrkomötets ordförande och sekreterare en skrivelse från kyrkomötet som skickas till kyrkostyrelsen.

Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2017:2 – Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2016

Alla uppdrag från kyrkomötet till kyrkostyrelsen återredovisas varje år till dess de är avslutade. Tidigare har denna rapportering varit en bilaga till kyrkostyrelsens skrivelse med årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå, men från och med 2018 kommer kyrkomötesuppdragen att redovisas i en egen skrivelse. Det här ärendet avslutades 2016 och redovisades då i kyrkostyrelsens årsredovisning.

Vem gör vad i kyrkomötet?

PODIET	Kyrkomötets förhandlingar leds från podiet.
Ordföranden	Öppnar kyrkomötet, inledningstalar och leder förhandlingarna. Första sammanträdet i mandatperioden öppnas kyrkomötet av ålderspresidenten, dvs. den ledamot som suttit längst tid i kyrkomötet.
1:e vice ordförande	Biträder ordföranden, byter plats vid inträde i tjänst.
2:e vice ordförande	Biträder ordföranden, byter plats vid inträde i tjänst.
Kyrkomötets sekreterare	Biträder och stöder tjänstgörande ordförande, hjälper till att formulera yrkanden och beslut i plenum, sköter talartidsklockan m.m. Biträder utskottssekreterarna, granskar betänkanden och beslutsförslag innan betänkandena slutjusteras i utskotten. (Sitter bredvid ordföranden).
Biträdande sekreterare	Biträder kyrkomötets sekreterare. Kan vid behov vara rörlig i salen för avstämning med ledamöterna. (Sitter bredvid sekreteraren.)
Tjänstgörande från kansliet	Förbereder protokollet genom att föra anteckningar över talare, anföranden, repliker, beslutsförslag och beslut. För talarlistor, lämnar listor och namn på nyanmälda talare löpande till ordföranden.

KANSLIET

	Kansliet sköter kyrkomötets administration och biträder presidiet och kyrkomötets sekreterare.
Kyrkomötets administrativa chef	Ansvarig för kyrkomötets genomförande, kyrkomötets kansli, personalen vid kyrkomötet, sammanträdeslokaler, utrustning, resor och logi. Biträder presidiet och kyrkomötets sekreterare i deras funktioner. Ansvarar för samordning mellan presidiet och kyrkokansliet under kyrkomötet och löpande under året.
Handläggare för kyrkomötet	Biträder administrativt ansvarig i arbetet med kyrkomötets genomförande. Sköter kontakter med ledamöter, administrerar dokumentflödet under kyrkomötesåret. Biträder presidiet och kyrkomötets sekreterare. Ansvar för kyrkomötets webb.
Utskottssekreterare	Förbereder bakgrundbeskrivningar av ärenden till betänkanden, föredrar ärenden i utskottet, skriver betänkanden. Biträder utskottens presidier.
Sekreterare i valberedningen	Biträder valberedningen, skriver valberedningens protokoll.

ÖVRIG PERSONAL

Under pågående kyrkomöte finns flera funktioner som är med och bidrar till ett välfungerande arrangemang. Till mötesbyrån kan ledamöter, gäster, personal och besökare vända sig med allmänna frågor eller för att få hjälp med olika saker. Här sker registrering vid ankomst. I mötesbyrån finns personal som kan ge teknisk support. Mötesbyrån sköter också kopiering och distribuerar handlingar vid behov.

Under vissa tider finns de lönehandläggare som administrerar utbetalningar på plats för att informera och svara på frågor om arvoden och reseräkningar.

Pressekreterare, informatörer och redaktörer sköter presskontakter, pressträffar, pressmeddelanden, uppdatering av webben, utställningar, fotografering och sociala medier.

Informationsarbetet under kyrkomötet

Kyrkokansliets kommunikationsavdelning arbetar med informationsfrågor som rör kyrkomötet före, under och efter sessionerna, för att uppmärksamma Svenska kyrkans högsta beslutande organ. Syftet med informationsarbetet är att ge en heltäckande bild av kyrkomötet och de beslut som fattas, såväl för allmänhet och medier som inomkyrkligt.

Kyrkomötets webbplats

Nyheter om och från kyrkomötet publiceras på kyrkomötets webbplats: svenskakyrkan.se/kyrkomotet, som innehåller:

- fakta om kyrkomötet,
- sammanträdesplan,
- kort presentation av ledamöterna med bild,
- motioner, skrivelser, betänkanden och beslut,
- direkllänkar till tidigare kyrkomöten,
- videoarkiv med kyrkomötets debatter.

Under andra sessionen direktsänds alla sammanträden i plenum på kyrkomötets webbplats.

Massmedier

Massmediearbetet kring kyrkomötet pågår från det att skrivelser och motioner sänds till

ledamöterna tills beslut är fattade. Pressekreterarna har beredskap dygnet runt för att svara på frågor, ta fram och förmedla faktaunderlag och kontakter. Pressmeddelanden går ut under sessionerna och det kan hållas presskonferenser.

Journalister och fotografer har tillträde till plenisalen under pågående sammanträden.

Sociala medier

På kyrkomötets webbplats finns också länkar till kyrkomötet i sociala medier. Kyrkomötets Facebooksida är öppen för alla intresserade. Det finns också en Facebookgrupp för ledamöter och ersättare i kyrkomötet. Den som vill vara med i gruppen begär själv inträde.

Gemensam hashtag för kyrkomötet på sociala medier är #kyrkomötet. En hashtag är ett sätt för den som gör ett inlägg att sätta etikett på det och koppla ihop det med andra som skriver om samma sak. Man kan då söka på #kyrkomötet för att få upp alla som skriver om kyrkomötet.

Beslut på webben

Under andra sessionen läggs kort information om alla fattade beslut ut på kyrkomötets webbplats.

Ordlista

Acklamation	Beslut fattas genom att ledamöterna ropar ja eller nej när förslaget framställs.
Ajournera	Göra en paus i förhandlingen.
Anförande	Tal som ledamot eller biskop framför i debatten i plenum.
Arbetsordning	... för kyrkomötet SvKB 1999:3 fastställs av kyrkomötet och innehåller bestämmelser om hur sammanträden ska genomföras. Se även Särskild arbetsordning.
Avslag	Nej till ett förslag.
Bakgrundsbeskrivning	En inledande textdel i ett betänkande med redogörelse för de förslag som lämnats i en motion eller en skrivelse, redogörelse för eventuella yttranden från Läronämnden eller Kyrkorättsnämnden, redovisning av tidigare behandlingar i kyrkomötet och annan faktabaserad information med bäring på det förslag som lämnas till stöd för utskottets förberedelse inför behandling av ärendet. Bakgrundsbeskrivningen blir, efter eventuella justeringar av utskottet, en del av utskottets betänkande. Kallades tidigare för recit.
Betänkande	Utskottets beslutade bakgrundsbeskrivning i ett ärende som hänvisats till eller initierats av utskottet med ett motiverat förslag till kyrkomötesbeslut. Till betänkandet fogas också yttranden från andra utskott och nämnder.
Bifall	Ja till ett förslag.
Bordläggning	Behandlingen av ett ärende skjuts till ett senare tillfälle.
Debattregler	Regler för talartider och anmälan till talarlistor. Beslutas för varje års kyrkomöte på förslag från presidiet.
Ersättningsstadga	Bestämmelser om de arvoden och ersättningar som utgår för kyrkomötets ledamöter samt övriga personer som har utsetts till uppdrag av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen: SvKB 2012:17 Kyrkomötets beslut om Ersättningsstadga.
Förslag	Framställd formulering av beslut, även benämnt yrkande.

Huvudomröstning	Den slutliga omröstningen sedan flera förslag ställts mot varandra (ofta utskottets förslag mot det förslag som vunnit över flera andra förslag).
Hänvisning	Ett ärende överlämnas till ett utskott för beredning inför beslut i kyrkomötet.
Instämmande	En ledamot instämmer i en talares anförande i plenum. Instämmandet gäller hela anförandet och ska anmälas i omedelbar anslutning till anförandet. Instämmandet noteras i protokollet.
Kyrkans böcker	Svenska kyrkans gudstjänstböcker: Bibeln, Den svenska kyrkohandboken, Den svenska psalmboken, Den svenska evangelieboken och En liten bönbok.
Kyrkoordningen	Svenska kyrkans gemensamma regelverk, stadgar, som styr bl.a. strukturer och arbetsformer.
Mandat	Uppdrag som erhållits genom val.
Mandatperiod	Den period för vilken ledamöter och ersättare är valda. Innevarande mandatperiod för kyrkomötet sträcker sig till och med den 31 december 2021.
Motförslag	Det förslag som återstår till huvudomröstningen sedan flera förslag ställts mot varandra (ofta motförslag till utskottets förslag).
Motion	Ett ärende från kyrkomötesledamot/-ledamöter eller biskop/-ar med förslag till kyrkomötesbeslut eller med anledning av en skrivelse från kyrkostyrelsen. En motion ska väckas senast två månader innan kyrkomötesammanträdet inleds (första sessionen).
Omröstning	Beslut fattas genom att ledamöterna räcker upp handen när det förslag framställs som man vill stödja.
Ordningsfråga	... handlar om själva mötesordningen, t.ex. om ajournering, tidsbegränsning av anförande, ordningen för ett ärendes behandling. En ordningsfråga bryter talarlistan i det pågående ärendet.
Plenum	Kyrkomötet sammanträder i sin helhet och debatterar samt fattar beslut. Sammanträdena i plenum är öppna för allmänheten och sänds direkt på kyrkomötets webbplats.
Proposition	Se förslag.

Propositions- ordning	Ordförandens förslag till hur beslutsfattandet ska gå till i ett ärende. När ordningen godkänts ställer ordföranden proposition, dvs. frågar om sammanträdet bifaller förslag si och så.
Recit	Se bakgrundsbeskrivning.
Remiss	Ett ärende skickas för yttrande.
Replik	Ledamot som yttrat sig tidigare under debatten får av ordföranden möjlighet att bemöta närmast föregående talare i en kort replik oberoende av talarordningen. Rätt till replik har också kyrkostyrelsens ordförande vid behandlingen av en skrivelse från kyrkostyrelsen.
Reservation	Den som är missnöjd med ett beslut kan reservera sig mot beslutet genom att begära en anteckning i ett betänkande eller protokoll.
Rösträkning	Beslut fattas genom att ledamöterna röstar genom knapptryckning ja, nej eller avstår, varefter rösterna räknas. Se även namnupprop.
Session	Kyrkomötet sammanträder vid två tillfällen varje år, ett sådant tillfälle kallas för session. Även valsammanträdet utgör en egen session.
Skrivelse	Ett ärende från kyrkostyrelsen med förslag till kyrkomötesbeslut. Kyrkostyrelsen kan genom en skrivelse initiera ett ärende i kyrkomötet eller redovisa ett uppdrag från kyrkomötet. Skrivelser skickas till kyrkomötets ledamöter i god tid innan kyrkomötessammanträdet inleds. Även kyrkomötets presidium kan lämna skrivelser – angående kyrkomötets arbetsformer – till kyrkomötet.
Särskild arbets- ordning	En tidsbegränsad arbetsordning som kompletterar kyrkomötets arbetsordning med bestämmelser om tematiska kyrkomöten. Se även Arbetsordning.
Särskild mening	... kan noteras i ett betänkande av en ersättare eller biskop som deltagit i utskottets överläggningar.
Särskilt yttrande	... kan noteras i ett betänkande av en ledamot som deltagit i utskottets beslut och delar utskottets förslag till beslut men inte helt eller delvis utskottets motiv.
Talarlista	... upprättas för varje ärende som debatteras i plenum.

Utskott	... bereder ett ärende inför beslut i kyrkomötet. 15 ledamöter och 15 ersättare väljs av kyrkomötet för mandatperioden till varje utskott. Biskoparna har rätt att delta i utskottens överläggningar men har inte beslutsrätt. Följande utskott finns i kyrkomötet: Gudstjänstutskottet, Organisationsutskottet, Tillsyns- och uppdragsutskottet, Ekonomiutskottet, Ekumenikutskottet, Kyrkolivsutskottet, Samhälls- och kulturutskottet och Förvaltarskapsutskottet.
Valberedning	... förbereder alla personval i kyrkomötet. Består av 15 ledamöter och väljs för mandatperioden vid kyrkomötets första sammanträde.
Valsammanträde	Ett sammanträde med det nyvalda kyrkomötet under valåret, för att förrätta alla val utom val av utskott.
Votering	Se omröstning och rösträkning.
Yrkande	Se förslag.
Yttrande	Ett utskott kan sända ett ärende till ett annat utskott för hörande av dess mening innan förslag till beslut fattas. Läronämnden ska yttra sig över lärofrågor innan beslut i kyrkomötet. Kyrkorättsnämnden ska yttra sig i frågor om kyrkoordningsändringar och ändringar i andra bestämmelser som beslutas av kyrkomötet. Ekonomiutskottet ska yttra sig över frågor som påverkar inriktningen av den nationella nivåns verksamhet.
Ålderspresident	Den ledamot som varit ledamot i kyrkomötet längst tid. Vid ny mandatperiod fungerar ålderspresidenten som ordförande innan en ordförande har valts vid kyrkomötets valsammanträde.